

РЕШЕНИЕ

№ 1202

гр. София, 30.10.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 12-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на дванадесети октомври през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Снежана Бакалова

Членове: Цветомира П. Кордоловска
Дачева
Жана Ив. Маркова

при участието на секретаря Невена Б. Георгиева
като разгледа докладваното от Цветомира П. Кордоловска Дачева Въззивно гражданско дело № 20231000500818 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл.258 и следв. от ГПК.

С решение № 3748 от 13.12.2022 г. по гр. д. № 1819/2022 г. на СГС, ГО, 30 състав, Прокуратурата на Република България е осъдена да заплати на Д. П. М. на основание на чл. 2, ал.1, т.3, пр.1 от ЗОДОВ сумата от 25 000 лева за обезщетяване неимуществените вреди от незаконното обвинение в извършване на престъпление по чл.217, ал.4, вр. ал.2, вр.ал.1 от НК, за което ищецът е оправдан с присъда по н.о.х.д. № 3766/2017 г. на СпНС, 6 състав, както и сумата от 5 400 за обезщетяване имуществените вреди, претърпени от същото незаконното обвинение, ведно със законната лихва върху сумите от датата на влизане в сила на оправдателната присъда на 16.04.2020 г. до окончателното им изплащане. Със същото решение съдът е отхвърлил иска за неимуществените вреди за разликата над присъдения размер от 25 000 лева до пълния предявен размер от 100 000 лева, както и този за имуществените за разликата над присъдения размер от 5 400 лева до пълния предявен размер от

10 200 лева.

Недоволни от така постановеното решение са останали и двете страни, които го обжалват с оплаквания за неправилност поради нарушение на материалния закон и необоснованост.

Ищецът Д. М. обжалва решението в частта, в която исовете с правно основание чл. 2, ал. 1, т.3 от ЗОДОВ за заплащане на обезщетения за причинените му неимуществени и имуществени вреди са отхвърлени до пълните им предявени размери, като поддържа, че съдът не е съобразил всички твърдени и доказани вреди, не е взел предвид завишения им интензитет, макар номинално да го е посочил, нарушил е чл. 4 от ЗОДОВ, намалявайки действително причинените имуществени вреди без да обоснове по какви критерии е стори това, като по този начин е постановил неправилен съдебен акт, който противоречи на принципа за справедливост. Искането към въззивния съд е да отмени решението в посочената част и постанови друго, с което претенциите бъдат уважени изцяло.

Прокуратурата на Република България обжалва решението в частта, в която предявените исове са уважени, като излага съображения, че в посочената част решението накърнява принципа за справедливост. Според държавното обвинение, ищецът не е успял да докаже твърдените от него вреди, а същевременно съдът не е отчел обстоятелствата, че в случая липсват вреди относно политическото развитие на ищеца, че спрямо него е била взета най-леката мярка за неотклонение, както и това, че той е получил подкрепата на семейството си. На последно място се сочи, че направените разходи за един адвокат в наказателното производство били не само недоказани, но и прекомерни. Моли съдът да постанови решение, с което исовете да бъдат отхвърлени изцяло.

В съдебно заседание страните взаимно оспорват жалбите си.

Съдът, като взе предвид доводите и възраженията на страните и прецени събраните доказателства по делото съобразно с разпоредбите на чл. 12 и чл. 235 от ГПК и при ограниченията в правомощията по чл. 269 от ГПК, намери от фактическа и правна страна следното:

По делото няма спор относно фактите, а и при съвкупна преценка на събраните доказателства се установява, че с постановление от 09.05.2017 г. ищецът е бил привлечен към наказателна отговорност като обвиняем в

престъпление по чл. чл.282, ал.2, вр, ал.1, вр. чл.26, ал.1 от НК за това, че в качеството му на длъжностно лице по смисъла на чл. 93, т.1, б.“а“от НК, а именно - Министър на Външните работи, при условията на продължавано престъпление, не положил достатъчно грижи за ръководене на повереното му имущество, като сключил две споразумения, от които произтекла вреда в размер на 494 458,03 лева поради неспазено ценово предложение на изпълнителя. Със същото постановление спрямо ищеца е била взета и мярка за неотклонение „подписка“.

С присъда от 29.10.2018 г. на СпНС по н.о.х.д. № 3766/2017г. ищецът е признат за невиновен и е оправдан по повдигнатото обвинение за извършване на престъпление по чл.217, ал.4, вр. ал.2, вр.ал.1 от НК. Присъдата е била протестирана пред Апелативния специализиран наказателен съд, който с присъда от 07.06.2019 г., постановена по в.н.о.х.д. № 185/2019 г. потвърдил оправдателната присъда на първата инстанция. Срещу присъдата на въззивния съд отново е постъпил протест, по който било образувано к.н.д. №1087/2019г. на ВКС, I НО, приключило с окончателно решение от 16.04.2020г., с което въззивна присъда на АСНС № 6/ 07.06.2019г. е оставена в сила.

В производството пред СпНС, пред който са били проведени множество съдебни заседания, както и пред въззивната и касационната инстанция, ищецът М. е бил представляван от адвокат. В тази връзка по делото са приети като писмени доказателства три договора за процесуално представителство, сключени между ищеца и Адвокатско дружество „Д., А. и съдружници“, с предмет - процесуално представителство срещу адвокатско възнаграждение в размер на сумата 1800 лв. с ДДС за защита по досъдебно производство – пр.пр. № 228/2017 г. на СГП, сумата 4 800 лв. за производството пред СпНС по н.о.х.д. № 3766/2017 г. и сумата 3 600 лв. за въззивното производство. Представени са и доказателства за плащането им.

Не се спори също, а и видно от представени медийни публикации, повдигнатото срещу ищеца обвинение е било сравнително широко отразявано в медийното пространство, като част от електронните публикации отразяват и хода на развитието на съдебния процес.

За установяване на причинените неимуществени вреди по делото са събрани гласни доказателства чрез разпит на свидетелите П. и Н., от които се

установява, че повдигнатото обвинение и широкото му отразяване в медиите се отразили **изключително негативно и тежко на ищеца в личен, емоционален и в професионален план. За него това било голям удар – психически и здравословен, тъй като от една страна бил „човек на честта“, за когото името в обществото е сред най-важните ценности в живота, а от друга – тъй като до този момент като професионалист, работещ в международната сфера, имал успешна кариера, вкл. пълен мандат на министър на Външните работи. След повдигнатото обвинение ищецът изпаднал в състояние на тежка депресия. През първите няколко месеца изобщо не излизал от дома си. Избягвал контакти дори с най-близките си приятели. Увеличил значително тютюнопушенето, изглеждал подпухнал и се оплаквал от безсъние. Притеснявал се за това как случилото се приема от съпругата му. И двамата свидетели сочат, че случилото се забавило политическото му развитие с години. В резултат на обвинението по-нататъшните възможности на ищеца за успешна кариера вкл. в западноевропейски и световни организации са били прекъснати, доколкото дори от етична гледна точка кандидатурата на политик с обвинения за безстопанственост не би могла да бъде одобрена в тези институции. Започнал работа в Национален демократически институт в Естония, но тази позиция била компромис с професионалния капацитет на ищеца. Свидетелите са категорични и в това, че негативните последици от незаконното обвинение по отношение на ищеца и към момента не са отшумели. Не без значение за действителните измерения на вредите е и фактът, че до повдигнатото обвинение ищецът е един от малцината министри, чието име никога не било замесвано в никакви скандали. Свидетелят Н. сочи, че отношението на най-близкия кръг от хора не се е променило към ищеца, но по-далечния кръг от познати – хората, с които е работил професионално, променили мнението си в негативна посока.**

При така установената фактическа обстановка настоящият въззивен състав напълно споделя извода на първоинстанционния съд от правна страна за валидното възникване и съществуване на правото на ищеца М. на обезщетение за причинените му имуществени и неимуществени вреди от Прокуратурата, които се намират в пряка причинно-следствена връзка с повдигнатото и поддържано обвинение в извършването на престъпление, за което е бил оправдан с влязла в сила присъда. Поради това исквете се явяват

доказани по основание. Относно размера на дължимото се обезщетение за имуществените и неимуществените вреди, съдът съобрази следното:

Относно неимуществените вреди

От релевантните обстоятелства за определяне на справедливия размер на дължимото се обезщетение за причинените на ищеца М. неимуществени вреди, настоящият състав приема на първо място, според тяхната относителна тежест, продължителността на наказателното преследване, тежестта на повдигнатото обвинение, видът на мярката за неотклонение, взета по отношение на неоснователно обвиненото лице, общественото и социално положение на увредения и притежаваният от него авторитет в обществото, както и факта, че воденото наказателно производство с конкретното повдигнато обвинение се е отразило негативно на репутацията му и върху душевното му състояние. В тази връзка съдът съобрази и задължителната съдебна практика, израз на която са решение № 16/02.02.2011 г. по гр. д. № 396/2010 г. на ВКС, III г.о. и решение № 401/21.10.2011 г. по гр. д. № 483/2011 г. на ВКС, IV г.о., посочващи кои са водещите критерии при определяне на справедливия размер на обезщетението за неимуществени вреди.

В случая ищецът е бил привлечен като обвиняем на 09.05.2017 г. за безстопанственост по чл. 219 ал. 1 от НК, впоследствие – за извършване на продължавано престъпление по служба по чл. 282 от НК. Обстоятелството, че в съдебната фаза обвинението е било отново изменено, не намалява по никакъв начин, според настоящия съдебен състав, интензитета, характера и вида на вредите от обвинението, което остава незаконно. Наложена е мярка за неотклонение „подписка”. След проведени девет съдебни заседания по н.о.х.д. № 3766/2017 г. на СпНС е постановена оправдателна присъда, с която ищецът е признат за невиновен, но присъдата е протестирана пред Апелативния специализиран наказателен съд, чието решение за потвърждаване на оправдателната присъда е протестирано пред ВКС. Наказателното преследване е продължило почти четири години, който период се явява несъобразен и надхвърлящ разумния срок, особено предвид обосновката на обвинението от фактическа страна, която свързва деянието на ищеца (като възложител) с чуждо поведение – неизпълнението на изпълнителя. Действително, в съдебната фаза на процеса прокуратурата е само страна, но от значение е обстоятелството, че именно тя е страната, която

е внесла и поддържала обвинението, както и протестирала оправдателната присъда, при това на два пъти – до касационната инстанция. Характерът на престъплението по повдигнатото обвинение е „тежко” по смисъла на наказателния кодекс, като за извършването му се предвижда наказание до шест години лишаване от свобода. Следва да бъде споделен изводът на първоинстанционния съд, че публичното разгласяване на процеса и свързаните с това негативни емоционални последици също попадат в причинния каузалитет на причинените вреди. В едно демократично общество е нормално от страна на медиите да бъде огласен, тиражиран и анализиран фактът, че е привлечено като обвиняем лице, което е било в управлението на страната и е заемало поста на Министър. Отговорността на прокуратурата не е за разгласяване на този факт, а за повдигане и поддържане на обвинението срещу лице, което е признато за невиновно. Разгласяването им е само част от вредоносния резултат, поради което така причинените вреди подлежат на репарирание от субституента на държавата.

На следващо място, липсва основание да не бъдат кредитирани показанията на разпитаните по делото свидетели, тъй като същите са ясни и непротиворечиви, кореспондират с останалия доказателствен материал и не са опровергани. От тях се установява, че ищецът се е ползвал с името на успешен политик, имал е забележителна за възрастта си кариера, но широко разпространеното в медиите обвинение е спряло професионалното му развитие с години. В тази връзка настоящият състав не споделя извода на първостепенния съд, че повдигнатото обвинение не се е отразило върху работата на ищеца като политик в дългосрочен план. Свидетелите са изложили, че ищецът е бил притеснен за себе си и за семейството си, затворил се, познатите му започнали да странят от него. Повдигнатото и поддържано обвинение му причинило едновременно притеснение от несигурността и потиснатост от това, че разпространената информация за престъпление, каквото не е извършвано от него, уронило добро му име.

Ищецът М. изрично се е позовал на общественото и социално положение, което е заемал при привличането му като обвиняем. Като политик и общественик, вкл. като участвал в управлението на страната в качеството си на външен министър, ищецът се е ползвал с безспорен авторитет в обществото. Тази сфера на изява на ищеца предполага засилено очакване и изискване за почтеност, поради което и претърпените вреди от обвинението в

престъпление поначало са по-големи. Но техният размер е още по-голям, когато обвинението е за престъпление именно от професионалната област на увредения. Това обстоятелство е взето предвид, но не е оценено в достатъчна степен от първоинстанционния съд при определяне на размера на дължимото обезщетение.

Както това е разяснено с решение № 267/26.06.2014 г. по гр. д. № 820/2012 г. на ВКС, IV г.о., ако обвинението е за умишлено престъпление в област, която е професионалната реализация на обвиняемия (подсъдимия), от значение е и това, как то се е отразило върху възможностите му за професионални изяви и развитие в служебен план, авторитета и служебната му репутация. В решението се изтъква, че спрямо упражняващите определени професии очакванията и изискванията на обществото за почтеност и спазване на законите са изключително завишени, поради което неоснователното обвинение срещу такива лица има по-силно негативно отражение върху неимуществената им сфера, а това важи в още по-голяма степен за случаите, когато обвинението е за извършване на умишлено престъпление от сферата на професионалната реализация на неоснователно обвиненото лице. В тези случаи е справедливо да се присъди обезщетение в по-голям размер. При съобразяване с посочената задължителна практика, която се споделя от настоящия съдебен състав, както и на всички останали посочени по-горе обстоятелства, обезщетението в конкретния случай следва да бъде определено на сумата от 50 000 лв., който размер се явява справедлив за репарирание на всички неблагоприятни последици, причинени от прокуратурата на ищеца. В чл. 4 от ЗОДОВ е възприет принципа за пълна обезвреда. Това означава, че на репарирание подлежат всички вреди, които са били причинени, във всичките им измерения – от емоционалните и психически терзания на личността, до накърнената чест, достойнство, доброто име в обществото. Както това е посочено в [решение № 480 от 23.04.2013 г. по гр. д. № 85/2012 г. на ВКС, IV г.о.](#), целта на обезщетението е да възстанови психическото и емоционално равновесие на пострадалото лице. В тази именно връзка е и възприетото в съдебната практика разбиране, че при установяване на този вид неимуществени вреди, не бива да се изхожда само от формалните, външни доказателства. Тъй като в случая в предмета на делото са включени и онези неблагоприятни за ищеца последици, произтичащи от заеманото от него положение в обществото, съдът съобрази като доказани и неимуществените

вреди, свързани с личността на увредения, обичайната му среда и обществено положение, които налагат определяне на по-висок размер на обезщетението. Такъв по-висок размер се следва и поради това, че въпреки влязлата в сила оправдателна присъда ищецът продължава да търпи вреди от незаконното обвинение, в каквато насока са събраните по делото гласни доказателства. На последно място, съдът приема и като база за определяне паричния еквивалент на неимуществените вреди икономическия растеж, стандарта на живот и средностатистическите показатели за доходите и покупателните възможности в страната към датата на увреждането. Същевременно съдът отчита обстоятелството, че осъждането на прокуратурата само по себе си също има ефект на репарация, както и това, че спрямо ищеца е наложена най-леката мярка за неотклонение.

В съответствие с изложеното и при съобразяване с посочената по-горе съдебна практика съдът приема, че обжалваното решение следва да бъде отменено в частта, в която искът за неимуществените вреди е отхвърлен за разликата над присъдените 25 000 лв. до приетите като дължими 50 000 лв. и вместо него постановено друго, с което прокуратурата бъде осъдена да заплати допълнително сумата от 25 000 лв. В останалата част, в която искът е отхвърлен за разликата над 50 000 лв. до предявения размер от 100 000 лв., както и в частта, в която искът е уважен за сумата 25 000 лв., решението следва да бъде потвърдено.

Относно имуществените вреди

Решението следва да бъде отменено и в частта, в която претенцията на ищеца е отхвърлена за разликата над присъдените 5 400 лева до пълния предявен размер от 10 200 лева, изразяващи се в реално направени разходи за един адвокат в наказателното производство. Съгласно разпоредбата на чл. 4 от ЗОДОВ, държавата дължи обезщетение за всички имуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането. От значение, следователно, е стойността, с която имуществото на увредения обективно е намаляло. Законът изисква поправяне на реално причинените вреди, без да налага на пострадалия задължение да полага грижата да ги ограничи. Несъмнено, за обвиненото лице не съществува задължение да търси по-евтина или безплатна правна помощ, напротив, неговото положение изисква да бъде намерена най-квалифицираните специалисти, за да бъде оказана най-

добрата защита. Същевременно съдът съобрази, че заплатените от ищеца адвокатски възнаграждения за всяка от фазите на процеса не са прекомерни, а адекватни на свършената работа. Многобройните проведени заседания и защитата на три съдебни инстанции при конкретната фактическа обстановка и сложността (фактическа и правна) на делото са адекватни на заплатената сума за адвокатско възнаграждение от общо 10 200 лв., поради което няма основание за намаляване на същото.

При този изход на делото и на основание чл. 78, ал. 1 от ГПК на ищеца М. следва да бъдат присъдени и сторените от него разноски пред въззивния съд в размер на 8.33 лв. за платената държавна такса за обжалване, съразмерно уважената част от исковете.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 3748 от 13.12.2022 г. по гр. д. № 1819/2022 г. на СГС, ГО, 30 състав, В ЧАСТТА, в която е отхвърлен предявеният от Д. П. М. срещу Прокуратурата на Република България иск с правно основание чл. 2, ал.1, т.3, пр.1 от ЗОДОВ за присъждане на обезщетение за причинените неимуществени вреди в следствие на повдигнато и поддържано обвинение за извършено престъпление, за което е оправдан с влязла в сила присъда по н.о.х.д. № 3766/2017 г. на СпНС, 6 състав, за разликата над 25 000 лв. до дължимите 50 000 лв., както и В ЧАСТТА, в която е отхвърлен искът с правно основание чл. 2, ал. 1, т.3 пр.1 от ЗОДОВ за обезщетяване на имуществените вреди, претърпени от същото незаконното обвинение, за разликата над 5 400 лева до пълния предявен размер от 10 200 лева, като вместо това **ПОСТАНОВЯВА:**

ОСЪЖДА Прокуратурата на Република България с адрес: гр.София, бул. "Витоша" № 2, да заплати на Д. П. М. с ЕГН- *****, със съдебен адрес: гр. София, ул. „Марко Балабанов“ № 4А, вх.Б, ет.5, чрез адв. Д., на основание чл. 2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ допълнително сумата от 25 000 лв. (двадесет и пет хиляди лева), представляващи обезщетение за причинените неимуществени вреди в следствие на повдигнато и поддържано обвинение за извършено престъпление, за което е постановена оправдателна присъда по

н.о.х.д. № 3766/2017 г. на СпНС, 6 състав, ведно със законната лихва от влизане в сила на оправдателната присъда на 16.04.2020 г. до окончателното ѝ изплащане.

ОСЪЖДА Прокуратурата на Република България с адрес: гр.София, бул. "Витоша" № 2, да заплати на Д. П. М. с ЕГН- *****, със съдебен адрес: гр. София, ул. „Марко Балабанов“ № 4А, вх.Б, ет.5, чрез адв. Д., на основание чл. 2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ сумата 5 400 лв. (пет хиляди и четиристотин лева), представляващи обезщетение за причинените имуществени вреди в следствие на повдигнато и поддържано обвинение за извършено престъпление, за което е постановена оправдателна присъда по н.о.х.д. № 3766/2017 г. на СпНС, 6 състав, ведно със законната лихва от влизане в сила на оправдателната присъда на 16.04.2020 г. до окончателното ѝ изплащане.

ПОТВЪРЖДАВА решение № 2195 от 17.03.2016 г. по гр. д. № 7040/2015 г. на СГС, ГО, 5 състав, в останалата му част.

ОСЪЖДА Прокуратурата на Република България с адрес: гр.София, бул."Витоша" № 2, да заплати на Д. П. М. с ЕГН- *****, със съдебен адрес: гр. София, ул. „Марко Балабанов“ № 4А, вх.Б, ет.5, чрез адв. Д., на основание чл. 78, ал. 1 от ГПК сумата 8.33 лв. направени съдебни разноси пред въззивната съдебна инстанция съразмерно уважената част от исковете.

Решението може да се обжалва пред ВКС в едномесечен срок от съобщаването му чрез връчване на препис от същото при условията на чл.280, ал.1 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____